

Центральна міська бібліотека для дорослих
ім. Бориса Антоненка-Давидовича

Легендарний Льотчик-ас

Біографічний нарис

*До 95-річчя від дня народження
Івана Микитовича Кожедуба*

Ромни – 2015

Легендарний льотчик-ас [Текст] : Біографічний нарис. До 95-річчя від дня народження І. М. Кожедуба / укладач: провідний бібліограф МЦБС В. І. Салогуб. – Ромни, 2015.

У червні 2015 року виповнюється 95 років від дня народження легендарного льотчика-аса, тричі Героя Радянського Союзу, маршала авіації Івана Микитовича Кожедуба. Саме цій даті приурочено випуск бібліографічного нарису про видатного земляка.

Бібліографічний нарис буде корисний як бібліотечним працівникам, так і тим, хто цікавиться історією рідного краю.

НАША АДРЕСА:

Центральна міська
бібліотека для дорослих
ім. Бориса Антоненка-Давидовича
вул. Коржівська, 94
м. Ромни
Тел. 5-31-53
Ел. Адреса: library-romny@ukr.net

Віхи біографії Івана Микитовича Кожедуба. (1920-1991).

Багато славних героїв, які боролися проти нацистських загарбників, дала світові українська земля. Серед них – маршал авіації, тричі Герой Радянського Союзу Іван Микитович Кожедуб, уродженець села Ображіївка Шосткинського району Сумської області.

Іван Кожедуб народився 8 червня 1920 року в сім'ї церковного старости. Зрозуміло, що в роки СРСР цю подробицю в біографії Героя не згадували.

Взагалі, дитячі роки Кожедуба у всіх офіційних біографіях огорнуті таємницею. Відомо лише, що батько почав готувати Івана до життя з п'яти років - не дивлячись на протести матері, змушував його стерегти сад. Мабуть, родині майбутнього льотчика здорово дісталось в роки колективізації, тому що в 14 років Івану довелося покинути рідний дім і вступити в хіміко-технологічний технікум у місті Шостка.

Перші кроки в авіації зробив, займаючись у Шосткинському аероклубі. З 1940 – в лавах Червоної Армії. У 1941 році закінчив Чугуївську військову авіаційну школу льотчиків, в якій почав службу на посаді інструктора.

Після початку війни разом з авіашколою був евакуйований в Середню Азію. У листопаді 1942 року Кожедуб був відряджений у 240-й винищувальний авіаційний полк 302-ї винищувальної авіаційної дивізії, що формувалася в Іваново. У березні 1943 року в складі дивізії вилетів на Воронежський фронт.

Перший повітряний бій закінчився для Кожедуба невдачею і ледь не став останнім – його Ла-5 був пошкоджений гарматною чергою від Мессершмітт-109, бронеспинка врятувала його від запального снаряду, а при поверненні був обстріляний радянськими зенітниками – в літак потрапило 2 зенітних снаряди. Незважаючи на те, що йому вдалося посадити літак, повному відновленню він не підлягав, і Кожедубу довелося літати на «залишках» - наявних в ескадрильї вільних літаках. Незабаром його хотіли забрати на пост оповіщення, але командир полку заступився за нього. 6 липня 1943 на Курській дузі під час

сорокового бойового вильоту, Кожедуб збив свій перший німецький літак – бомбардувальник Юнкерс-87. Вже наступного дня збив другий, а 9 липня збив відразу 2 винищувачі Вф-109. Перше звання Героя Радянського Союзу Кожедубу було присвоєно 4 лютого 1944 за 146 бойових вильотів і 20 збитих літаків супротивника.

З травня 1944 Іван Кожедуб воював на Ла-5ФН (бортовий № 14), побудованому на кошти колгоспника-бджоляра Сталінградської області В. В. Конєва. У серпні 1944 року він був призначений заступником командира 176-го гвардійського полку і став воювати на новому винищувачі Ла-7. Другої медалі «Золота Зірка» Кожедуб був удостоєний 19 серпня 1944 за 256 бойових вильотів і 48 збитих літаків супротивника.

До кінця війни Іван Кожедуб, до того часу - гвардії майор, літав на Ла-7, здійснив 330 бойових вильотів, в 120 повітряних боях збив 62 літаки противника. Останній бій у Велику Вітчизняну, в якому він збив два FW-190, Кожедуб провів в небі над Берліном. За всю війну Кожедуб жодного разу не був збитий. Третю медаль «Золота Зірка» Кожедуб отримав 18 серпня 1945 року за високу військову майстерність, особисту мужність і відвагу, проявлену на фронтах війни. Він був відмінним стрільцем і вважав за краще відкривати вогонь на дистанції 200-300 метрів, вкрай рідко зближуючись на меншу дистанцію.

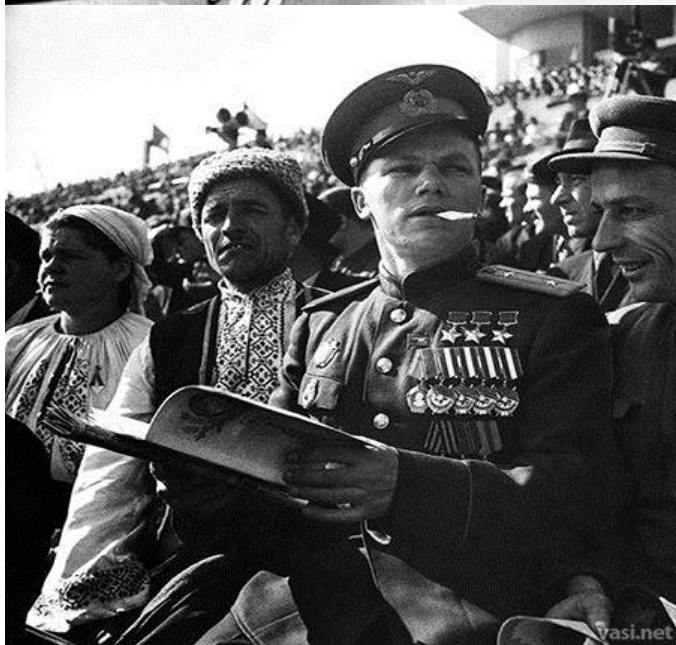
У кожного льотчика - аса свій, притаманний тільки йому одному, почерк у небі. Був він і у Івана Кожедуба - людини, в характері якого гармонійно поєднувалися мужність, відвага і виключна холоднокровність. Він умів точно і швидко зважити обстановку, миттєво знайти в ситуації, що склалася, єдино вірний хід. Машиною він володів віртуозно, міг управляти нею навіть із закритими очима. Всі його польоти були каскадом всіляких маневрів - розворотів і змійок, гірок і пікірування ... Усім, кому доводилося літати з Кожедубом веденим, нелегко було втриматися в повітрі за своїм командиром. Кожедуб завжди прагнув відшукати супротивника першим. Але при цьому і «не підставитися» самому.

Іван Кожедуб – майбутній ас.

Іван Микитович Кожедуб на фоні Ла-5ФН (бортовий № 14)
1944 рік.

Кожедуб в мирний час на футбольному матчі.

Генерал-полковник авіації
(з 1985 року – маршал авіації),
Фото 1980 р.

В льотній біографії Кожедуба числяться також два збитих в 1945 році літака Р-51 «Мустанг» ВПС США, які атакували його, прийнявши за німецький літак.

За показниками коефіцієнта бойової активності Іван Микитович Кожедуб занесений в Книгу рекордів Гіннеса. Його коефіцієнт дорівнює 0,517, що означає кількість збитих літаків по відношенню до кількості повітряних боїв. Такого показника немає у жодного льотчика в світі.

Кожедуб знаменитий не тільки загальним числом збитих літаків. За всю війну він змінив шість літаків, але не втратив жодного з них, хоча неодноразово горів і привозив пробоїни.

Іншим унікальним подвигом Кожедуба є перемога над новітнім німецьким реактивним винищувачем Me-262, характеристики якого на порядок перевершували можливості літака Івана Микитовича. І це лише один з епізодів. По суті, все життя Кожедуба – це ряд подвигів епічного, легендарного рівня. Уже той факт, що, в 25 років, ставши тричі героєм Радянського Союзу, не спився в мирний час, як багато інших прославлених героїв, чію психіку покалічила війна, чи не зазнався, а пішов вчитися, говорить багато про що.

Після закінчення війни Кожедуб продовжив службу у ВПС. У 1949 році закінчив Червонопрапорну Військово-повітряну академію, в 1956 - Військову академію Генерального штабу. Під час війни в Кореї командував 324-ою винищувальною авіаційною дивізією у складі 64-го винищувального авіаційного корпусу. З квітня 1951 по січень 1952 льотчики дивізії здобули 216 повітряних перемог, втративши всього 27 машин (9 пілотів загинуло). У 1964-1971 - заступник командувача ВПС Московського військового округу. З 1971 служив в центральному апараті ВПС, а з 1978 року - в Міністерстві Оборони СРСР. У 1985 році І. М. Кожедубу присвоєно військове звання Маршал авіації. Обирався депутатом Верховної Ради СРСР 2-5 скликань, народним депутатом СРСР.

Помер 8 серпня 1991 року. Похований на Новодівичому кладовищі в Москві. Бронзовий бюст встановлений на батьківщині в селі Ображіївка. Його Ла-7 (бортовий № 27) експонується в музеї ВВС в Моніно. Також

ім'ям Івана Кожедуба названий парк в місті Суми, де біля входу встановлено пам'ятник льотчику. На честь легендарного льотчика-аса по світу встановлено багато пам'ятних знаків, бюстів, меморіальних дощок. У Росії є медаль Кожедуба. У Москві на Поклонній горі йому встановлено пам'ятник. А в підручниках історії України його немає. Як майже не було його і в підручниках СРСР. Знали більше, книги писали про Покришкіна, а Кожедуб був як би в тіні. Радянська ідеологічна машина не дуже хотіла популяризувати українців.

Нагороди

- Тричі Герой Радянського Союзу (04.02.1944, № 1472; 19.08.1944, № 36; 18.08.1945, № 3);
- Кавалер двох орденів Леніна (04.02.1944; 21.02.1978);
- Кавалер семи орденів Червоного Прапора (22.07.1943, № 52212; 30.09.1943, № 4567; 29.03.1945, № 4108; 29.06.1945, № 756; 02.06.1951, № 122; 22.02.1968, № 23; 26.06.1970, № 537483);
- Кавалер ордена Олександра Невського (31.07.1945, № 37500);
- Кавалер ордена Вітчизняної війни I ступеня (06.04.1985);
- Кавалер двох орденів Червоної Зірки (04.06.1955; 26.10.1955);
- Кавалер ордена «За службу Батьківщині у Збройних Силах СРСР» II ступеня (22.02.1990);
- Кавалер ордена «За службу Батьківщині у Збройних Силах СРСР» III ступеня (30.04.1975);
- Кавалер ордена Бойового Червоного прапора МНР;
- Медалі.

Почесний громадянин міст: Суми, Шостка, Чугуїв, Куп'янськ, Бельці (Молдова), Калуга (Росія) та інших.

Автор книг мемуарів «Служу Родине» та «Верность Отчизне».

**Обкладинка книги мемуарів І. М. Кожедуба,
видана в Москві в 2013 році**

Ця книга – найповніше, доповнене і виправлене, видання мемуарів кращого радянського аса, тричі Героя Радянського Союзу Івана Кожедуба, на бойовому рахунку якого 64 знищених літаки Люфтваффе. Бездоганний боєць, льотчик і командир, він не вмів і не вважав за потрібне лестити, інтригувати, плекати потрібні зв'язки - і

не зробив кар'єри на військово-чиновницьких сходах, хоча і отримав на заході життя маршальські зірки.

**Бюст у місті Шостка Сумської області біля музею
І. М. Кожедуба
(встановлено у 2010 році).**